

En Pere d'en Planes

A la seva esposa, Selmita,
i als seus fills, Joan i Manel.

Es deia Pere Garcia i Pagès, però tothom el coneixia com en Pere d'en Planes, ja que realment era originari d'aquesta família. El cognom, un dels més antics de l'Estartit, s'havia perdut quan la seva àvia Teresa, que era la pubilla de can Planes de la seva generació, es va casar amb Joan Garcia.

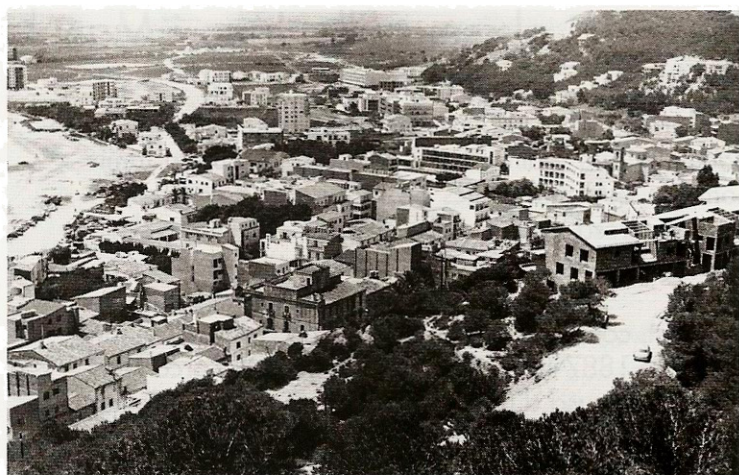
Precisament aquest, conegut com en Santamaria, va morir en un naufragi l'hivern de 1887-88, quan es van perdre la barca i tots els seus tripulants, a causa d'una tramuntanada que des de llavors es va conèixer com "la d'en Santamaria". El mar va cobrar aquell dia un tribut dins de la família d'en Pere en la persona del seu avi.

El matrimoni de la Teresa amb en Joan Garcia havia tingut un noi, en Genís, i una noia, l'Anneta. El noi es va casar amb Carme Pagès (la Carmeta de can Tomàs), i fruit d'aquest matrimoni van ésser l'Alberta, en Pere i la Modesta.

L'antiga casa de can Planes estava situada a la vora nord del carrer de Santa Anna, just després de la que va ser la botiga d'en Villena (l'actual botiga d'en Salvador Burgués), anant cap a la plaça. Per cert, que l'espai ocupat per la botiga d'en Villena havia estat segregat precisament de la primitiva propietat de can Planes.

Aquesta casa es trobava uns quants metres retirada del carrer i per darrere tenia un jardí que donava a la muntanya. Doncs bé, en la cara de darrere de la casa hi havia una rajola amb el número 25, anàloga a les utilitzades per enumerar els carrers.

Això dona a entendre que el primitiu carrer de Darrere, o de les Illes, anava abans d'un cap a l'altre del poble, i que aquesta casa, com altres, tenia sortida per aquest carrer amb el seu número corresponent. Segons sembla, va ésser el 1875 quan es va tancar aquest carrer, com a conseqüència de la construcció de les cases dels germans Joan i Pere Marquès, que la gent va batejar com les cases dels "Americanus".



Les cases del carrer de les Illes, amb la dels Marquès, que tanquen el carrer. (Foto J. Coll)

En Pere va néixer el 21 de desembre de 1903. La seva infància va ésser la d'una criatura com tantes en aquell temps a l'Estartit. Va anar a l'escola fins a l'edat de 14-15 anys i, aproximadament a partir dels 12, ho va fer anant a la de Torroella amb bicicleta (al costat del seu amic Quimet Farró), ja que en aquell temps es considerava que els mestres d'allà eren millors que els de l'Estartit.

L'any 1933, en Pere es va casar amb Selmita Pibernus, germana petita de l'Anita de *Telèfons* i d'en Fèlix. D'aquest matrimoni van néixer dos fills, en Joan i en Manel.

En Pere, com tota la gent de l'Estartit d'aquell temps, va ésser pescador, però també terrassà.

Precisament a can Planes s'havia fet vi en tanta quantitat que fins i tot en venien. Tenien una quantes vinyes situades al començament del camí de la torre Ponsa i una de més gran (2 hectàrees)

més amunt, a salt d'Euga. Com a anècdota, citaré que a can Planes hi havia una bóta tan gran que, quan anys després la varen voler treure, no passava per la porta, amb la qual cosa es va arribar a la conclusió que l'havien fabricada dintre mateix de la casa.

El vi a can Planes es va acabar quan la fil·loxera va atacar les vinyes. Llavors, una vessana d'aquestes va passar a vendre's per una peça de sardinal.

Moltes de les vinyes atacades per la fil·loxera no es tornaren a plantar i la gent es dedicà amb més intensitat al conreu de les altres terres que tenien al pla, a les Deveses o Salats, les peces, com en deien (una peça era igual a dues vessanes). A més, molts conservaven encara l'hortet, a l'entrada de l'Estartit, procedent de la repartició que s'havia fet el 1848 de l'antic mas Pobre.

En Pere tenia un camp de secà al començament del camí de la torre Ponsa (en el lloc on posteriorment en Pelegrí Prats va construir les cases de l'actual carrer de l'Armellada), un hort, corresponent a la sort núm. 41 de la divisió del mas Pobre i, a més, unes quantes vessanes a les Deveses. De tot plegat, en va treure principalment blat i blat de moro. A l'horta no s'hi va dedicar massa. Com a anècdota curiosa diré que, a més d'altres coses, en treia molts tomàquets, però els utilitzava principalment per alimentar els porcs.

Quant a la seva faceta de pescador, en Pere, quan va tenir l'edat apropiada, va començar per anar a la pesca del sardinal, o de la barcada, com en deien a l'Estartit. Per a aquesta pesca s'usaven barques de rem i vela, d'uns 32 a 36 pams, amb una tripulació de tres homes. Les xarxes, en nombre de quatre o cinc, eren de malla fina i d'uns 60 metres de llargada, i es mantenien, per mitjà de surades, a uns quants metres de la superfície, però, en principi, sense arribar al fons. La pesca es feia de nit, o millor dit, amb les albes (de prima o de matinada). S'hi agafava sardina i també anxova (aquesta únicament a l'estiu).

Més tard, aquest sistema de pesca es va perfeccionar amb la utilització d'un bot, tripulat per un sol home, provist de llums (pri-

mer d'acetilè i després de benzina) que atreien el peix amb la seva claror intensa.

La pesca del sardinal fou, al seu temps, molt important des del punt de vista econòmic per a la gent de l'Estartit.

Posteriorment, amb l'arribada de les traïnyes o teranyines, en Pere es va passar al nou sistema de pesca. Aquí la barca és molt més gran que les del sardinal (entre 45 i 55 pams), està completament cobertada, va moguda per motor i va tripulada per vuit o deu homes. El bot porta dos o tres llums molt potents. La xarxa és de fil molt resistent, malla molt petita, és molt ampla i té una gran llargada (entre 120 i 300 brases). Amb aquesta xarxa el peix no s'hi clava, sinó que se l'envolta per sota i se'l puja fora de l'aigua, amb la qual cosa se'l pot treure llavors directament i es pot anar col·locant en les caixes preparades sobre la coberta. S'hi agafen principalment sardines i anxoves, però també altre peix blau, especialment sorells i verats. És una pesca de nit, millor si no hi ha lluna, i la mar en calma. Jo recordo molt bé la llarga filera de llums de les teranyines de l'Estartit i de l'Escala en la foscor de les nits d'estiu, allà davant nostre, mar endins, al mig de la badia.

En Pere també va practicar la pesca anomenada *batre*. Es portava a terme davant de llocs amb aigua dolça, com el Ter Vell o la Gola del riu, i anava destinada als llobarros. Amb l'ajuda d'un bot es començava calant una xarxa a partir de la mateixa platja i amb la qual s'anava formant un semicercle, més o menys gran, fins a acabar-lo més enllà en la platja. El bot quedava a l'interior del semicercle. A continuació, des del bot, s'anava picant l'aigua amb els rem (d'ací el nom de *batre*) i el peix, espantat i amb ganes de fugir, es clavava a la xarxa. Això passava quan aquesta pesca es feia de nit, però si es feia de dia, com que el peix veia la xarxa, no s'hi clavava i enterrava el cap a la sorra; en aquest cas, com que deixava el cos al descobert, el veien i el clavaven amb una fitora.

Finalment, quan devia tenir uns 40 anys, en Pere va passar a pescar simplement amb armellades. Ho va fer durant un temps en societat amb els germans Pallissons (Joan i Pere Oliveras). I,

després, amb l'ajuda del seu fill Joan, va continuar sempre més amb aquest tipus de pesca. Per cert, que mai va anar cap a la costa (als rocs, com diuen); sempre va pescar davant de la platja. A mi sempre em deia: "Coneixes tu la costa més que jo, perquè no hi he vingut mai".

Amb l'arribada del turisme, va ésser un dels que va inaugurar els viatges turístics per mar, essent, per tant, un dels pioners, en companyia dels germans Pallissos i també de l'avi Llorens. Per cert, que aquest es passava el dia assegut a la riba de la plaça i així que arribava un cotxe en saludava els ocupants dient: "Quieren que les lleve a la Meda?".

A finals de l'any 1936, en Pere havia passat a viure amb la seva família en una casa de la plaça, al costat de l'actual hotel Montserrat, casa que es coneixia com a can Tomàs (encara que aquest es deia, en realitat, Pere Pagès), i que la seva mare (Carme Pagès) havia cedit als tres fills, l'Alberta, en Pere i la Modesta, si bé aquests s'havien posat d'acord entre ells i la propietat havia quedat dividida entre en Pere i la Modesta.

L'any 1959, el fill petit d'en Pere, en Manel, que tenia aleshores 21 anys, va trobar que l'Estartit quedava massa petit per a ell i, seguint la tradició d'uns quants conciutadans en temps passats, va decidir anar a provar fortuna sota altres cels. Va començar per Suïssa, on va viure a Ginebra i Lausana. Als estius, però, tornava a l'Estartit, on feia de cambrer, primer en el bar d'en Martí Serraclara i després en el restaurant d'en Fèlix, ja que hi guanyava més que a Suïssa. Però, el 1964, a l'edat de 26 anys, finalment va fer el gran cop de cap, en companyia d'un amic seu, i travessà l'Atlàntic i tot el continent americà per anar a parar a l'illa de Vancouver, al Canadà, ja a l'oceà Pacífic. Una vegada allà, però, encara no en van tenir prou i van decidir arribar fins a Alaska, concretament a Anchorage. Ací el fred no els va convèncer, però desgraciadament per a ells, a causa de l'hivern que s'acostava, no van trobar avió de tornada i van haver de quedar-s'hi uns mesos fins que es va restablir el trànsit aeri i van poder tornar a l'illa de Vancouver. Allà, en Manel va trobar finalment treball en la seva professió (planxista) i va acabar casant-se amb una canadenc d'origen hongarès, mestra de

professió, la llona, una noia molt trempada, la qual he tingut ocasió de conèixer, ja que ha vingut alguns anys a l'Estartit.

En Manel ha arrelat, doncs, finalment a Canadà, a l'illa de Vancouver, a Parks Ville. Fins i tot s'hi va fer una casa, encara que, segons m'han dit, ja se l'ha venuda i se n'està fent una altra. És un inquiet. No para.

L'altre fill d'en Pere, el gran, en Joan, ha estat sempre completament diferent del seu germà. Ha preferit continuar a casa i ha estat sempre al costat dels seus pares. Solter durant molts anys, va acabar casant-se, uns anys després de la mort d'en Pere, amb una noia de Barcelona, molt eixerida, la Teresa Vidal, amb la qual viu ara, en la part de dalt de la casa, mentre que la seva mare, la Selmita, viu a baix.

I tornem a parlar concretament d'en Pere.

Encara que, naturalment, ja érem amics de sempre, la meua relació amb ell va créixer en la dècada dels seixanta, quan li vaig demanar que em llogués un bot que tenia, de 23 pams, el *Juan*, per poder sortir pel meu compte. En Pere tenia, a més, en aquell moment una teranyina, de 35 pams, amb la qual acostumava a sortir, per la qual cosa no va tenir-hi cap inconvenient.

El *Juan* era un bot amb bancs provist, a part dels remes, d'un motor que s'engegava amb una corda. El mal és que moltes vegades això d'engagar-se era un dir i, a més, feia retrocessos (que una vegada van estar a punt de trencar-me un braç). Per acabar-ho d'arreglar, es parava molt sovint, naturalment quan més el necessitaves (per exemple, quan tornava cap a l'Estartit en plena garbinada). Llavors, si passava una ànima caritativa i li feies compassió, s'oferia per remolcar-te. L'Amat, sempre que em veu, es complau a recordar-me una ocasió en què va ésser ell el que va passar i es va oferir a donar-me un cop de mà.

No obstant això, malgrat totes les peripècies i misèries que ens va proporcionar el *Juan*, també ens va donar moltes satisfaccions ja que ens va portar una mica per tot arreu de la costa i

de les Medes. La Nuri, que aleshores era petita i venia amb nosaltres, estava encantada, tant pescant amb el volantí, com nedant en els llocs més insospitats, al meu costat o al de la Cristina, amb les seves ulleres i el tub respirador, a través de les quals mirava el paisatge submarí i els peixos, en llocs on cap criatura havia estat mai.

Recordo especialment el dia en què, estant davant de l'illa de la Pedrosa, ens va sorprendre una boira tan opaca que no deixava veure res i impedia conèixer la nostra posició. Davant de la impossibilitat de dirigir-me correctament o bé d'anar a parar contra les roques, vaig optar per romandre quiet i esperar que la boira s'aixequés. Quan ho va fer, vam poder comprovar que ens trobàvem efectivament molt a prop de les roques.

Recordo també el dia en què la Nuri, tenint-me a mi al costat i seguits per la barca amb la Cristina als remes, va travessar la Foradada, mirant per tot arreu amb les seves ulleretes. Va ésser la primera criatura que ho va fer, i possiblement continua essent l'única.

En el menjador de la casa de l'Estartit hi tinc penjades dues fotografies d'aquell temps. En una, la Nuri, a la popa del *Juan*, mostra entusiasmada tres serrans que va agafar a la vegada amb el volantí. En l'altra, es veu la Nuri a l'aigua, davant de la Foradada, amb la Cristina, poc després que l'hagués travessat amb mi.

Però va arribar un moment en què vaig tenir por de les males passades que em jugava el *Juan* i vaig voler anar en mar més segur. No recordo bé si això va coincidir amb el temps en què en Pere es va vendre la teranyina *Carmen* i va comprar la *Sílvia*, una barca més petita de 27 pams (cosa que va tenir lloc l'any 1969), o va ésser una mica abans.

El fet és que li vaig dir a en Pere que preferia sortir en una altra barca i que ell m'acompanyés; així jo aniria més tranquil, en tots els sentits.

En Pere va tardar a contestar-me, em va mirar els ulls i lentament

em va dir: "Tractant-se de tu, no hi tinc inconvenient, però, francament, preferiria que no hi portessis les botelles".

Ho vaig comprendre perfectament, perquè sabia que feia algun temps havia tingut problemes, precisament a causa d'un escafandristes, per la qual cosa la meua resposta va ésser ràpida: "No et preocupis -li vaig dir- et prometo que no portaré mai les ampolles i, a més, tampoc mai portaré el fusell. Em limitaré a pescar amb el volantí i a agafar musclos des de l'aigua".

En Pere va quedar tranquil i jo sempre vaig complir el pacte.

A partir de llavors, jo anava cada matí a les 9 h a casa seva, ja que era l'hora en què arribaven de llevar amb en Joan. Li preguntava quin temps feia en mar i, si es podia sortir, me'n tornava cap a casa mentre ell esmorzava, per recollir el sac amb el vestit de goma, les ulleres, les aletes...



Barques a la platja de l'Estartit, als anys seixanta. Una d'elles era la que feien servir per sortir? (Foto J. Coll)

En passar, de tornada, per davant de can Bernat, em trobava inevitablement amb en Modesto, i també inevitablement em deia: "Noi, on vas carregat amb aquest sac? Sembles un pobre". Mai va deixar de dir-m'ho.

Després, amb en Pere, ens dirigíem cap al moll i embarcàvem.

En aquell temps es podia pescar lliurement a les Medes, però jo preferia anar a la costa perquè s'hi agafava més peix amb el volantí i, a més, hi trobava més musclos i més grossos. El lloc preferit per mi era des del cap d'Utrera a la Foradada, especialment davant de l'illa de la Pedrosa. De manera que quan sortíem enfocàvem directament cap a la costa, sempre que en Pere havia dit que s'hi podia anar. Però algunes vegades m'havia dit, en arribar davant del Molinet: "Noi, tal com ho veig ara, em sembla que serà més prudent anar a la Meda; allà sempre tindrem un redors". I jo mai, mai, vaig discutir. Malgrat que, com ja he dit, jo sabia que a la Meda amb prou feines agafaríem res, sempre vaig acatar el seu parer. I com que el que acostumava a portar el timó era jo, girava i enfocava la Meda.

Un cop arribats al lloc escollit, el tarannà sempre acostumava a ésser el mateix. Per començar, acostumàvem a pescar amb el volantí, activitat a la qual en Pere se solia sumar. Escàvem amb cargols que havíem collit nosaltres, en el nostre jardí o en altres llocs, o també algunes vegades en Pere portava algun tros de peix. Després jo em posava el vestit de goma i em tirava a l'aigua per agafar musclos. I ací, vull destacar una de les qualitats fonamentals d'en Pere: una vegada jo a l'aigua, no em perdia de vista; en tot moment sabia on em trobava. Si la Cristina m'havia perdut, ell li assenyalava de seguida on em trobava.

Quan jo, des de l'aigua, anant seguint el turo, aixecava el cap, veia sempre la barca allà mateix, amb en Pere, que amb la seva boina o el barret de palla, les seves ulleres negres, les mans als remes, m'havia anat seguint, sense perdre'm de vista ni un moment. I jo sentia llavors una gran tranquil·litat i mentalment agraiïa una vegada més a aquell home excel·lent el gran interès que tenia per mi.

Quan tornàvem a ésser al port, jo carregava de nou el sac que tenia tan preocupat en Modesto, i en Pere acostumava a agafar la bossa amb els musclos i els peixos, si n'havíem agafat. Passàvem pel carrer de Darrere, per no tenir tant de sol, i entràvem un moment a casa seva per donar uns quants musclos a la Selmita, ja que ni a ell ni a en Joan no els agradaven.

Al vespre, a l'hora en què a casa d'en Pere sopaven (és a dir, abans que nosaltres), jo acostumava a anar-hi un moment per saber com es presentava l'endemà, segons ell, per poder sortir. Però moltes vegades m'hi havia quedat mentre sopaven. I és que jo m'hi trobava molt bé en aquell ambient.

Aquella cuina, on ells menjaven, em portava a un altre temps. El que devia haver estat el dels meus avantpassats a l'Estartit. Encara que ara tot era modern, com tota la casa, on no hi havia una llar sinó una cuina de gas, i també una aigüera amb aigua corrent, flotava en l'ambient l'esperit mariner dels seus ocupants i l'aire estava impregnat de l'olor de peix característica d'una casa de pescadors.

La taula, de fusta de pi, rectangular, estava adossada a la paret, davant dels fogons (encara hi és). En un extrem, el més pròxim a l'entrada, s'hi trobava assegut en Pere; a l'altre extrem, en Joan (que encara era solter), i, enmig, en la part més llarga, la Selmita, que anava menjant i atenent el sopar, alhora.

Així que jo entrava, aquesta, invariablement, em saludava dient: "Suposo que no en voldràs pas?". En Pere es girava, somreia, i em deia: "Agafa aquesta cadira, noi, i seu". I en Joan em saludava i continuava menjant.

En Pere no era home de massa paraules; contestava el que jo li preguntava, però no parlava gaire. Es limitava a escoltar. La Selmita, ja tenia prou feina menjant i anant i venint de la seva cadira al menjar que tenia al foc, i servint els altres. I en Joan tampoc parlava massa. De manera que moltes vegades l'únic que feia la despesa de la conversa era jo.

Francament, sempre em vaig trobar molt bé en aquell ambient entre ells. I ells, acostumats a veure'm des que era petit, trobaven molt normal que anés a veure'ls, encara que fos a l'hora de sopar. Les paraules de la Selmita, "suposo que no en voldràs pas", eren en realitat unes paraules carinyoses, de benvinguda, que a un altre a qui no hagués tingut confiança no s'hagués atrevit a dir-li. I la prova és que encara ara me les repeteix cada vegada que la vaig a veure, a l'hora en què ella sopa.

Guardo un molt bon record d'aquells sopars de can Pere. Uns sopars irrepetibles, primer, perquè ell desgraciadament ja no hi és i, segon, perquè en Joan, estant casat, sopa ara amb la Teresa al pis de dalt.

En Pere era un home senzill, quiet, reposat. Era franc i lleial; s'hi podia confiar plenament. La seva mirada, a través d'uns ulls que se li prisaven, mentre la boca apuntava mig somriure, tenia un atractiu molt especial. Tan sols quan s'enfadava (o ho feia veure) els ulls s'obrien més i llavors la mirada esdevenia dura i penetrant. Però això succeïa molt poques vegades i, a més, durava sempre molt poc. Era un home realment excel·lent.

Quan anàvem amb la barca, algunes vegades enraonàvem, però més vegades encara estàvem callats, sense dir-nos res. Quan li preguntava alguna cosa, sempre començava dient: "Sí, home...". Per part meua, no solament em trobava molt bé amb la companyia d'en Pere, sinó que a més em sentia completament segur tenint-lo allà al meu costat. La meua confiança en ell era total, absoluta.

Amb en Pere, anéssim on anéssim, jo estava tranquil. I ell ho estava amb mi, perquè jo no feia mai imprudències i em sotmetia sempre al seu criteri. Si un dia ell deia que era millor no sortir, no se sortia. Si ell deia que no era prudent anar a tal lloc, no s'hi anava. Ell era el patró. Ell manava. I jo vaig acceptar sempre el seu criteri. No li vaig discutir mai res.

En contrapartida, en Pere sempre va mirar de complaure'm quan jo li demanava d'anar ací o allà, sempre que el temps ho permetia.

Mai hi va haver entre nosaltres cap frec, cap malentès, ni la més petita discussió. Sempre ens vam entendre perfectament. La relació entre nosaltres dos sempre va ésser perfecta.

Com és natural, sempre vaig anar amb molt de compte en què allò que jo deia o explicava no el pogués ofendre o molestar, encara que fos sense voler. En un temps en què els dofins es van començar a posar de moda al món, en què es deia que tot ho

feien bé i pràcticament eren tan intel·ligents que només els faltava parlar, jo vaig pensar que en Pere estaria content de saber allò que darrerament s'havia esbrinat d'aquests animals. Però em vaig equivocar. Així que va sentir la paraula *dofi*, va tronar: "Els dofins són uns f... de p...! Trenquen totes les xarxes en anar darrere dels peixos!" Mai més vaig pronunciar la paraula *dofi* davant seu...

Era un expert navegant a vela, i se'n vanagloriava. Havia estat el primer, feia anys, en una regata de barques de vela llatina, en què va guanyar una copa donada pel governador civil de Girona. En el temps en què un anglès anomenat Carpenter (ell li deia "en Carpanta") tenia a l'Estartit una petita flota d'snipes per llogar, en Pere el va reptar a competir amb ell i el va guanyar. El més bo és que, segons m'han dit, en Carpenter va tenir una gran satisfacció que en Pere guanyés. I és que tenia una veritable adoració i una confiança il·limitada en ell. Cada matí, abans de sortir amb la seva flota d'snipes, anava a veure'l i li preguntava: "Pedro, ¿qué tiempo hará hoy?".

Precisament en Pere el va haver d'ajudar algunes vegades en què, a causa de tramuntanades, havia tingut problemes amb els seus snipes. Un cas, però, no el va poder resoldre. Un snipe havia volcat i, encara que els seus ocupants es van salvar, l'embarcació no es va poder trobar de seguida i va anar a parar fora del cap de Begur, on va ésser recollida per una barca a ròssec i portada a Palamós. Com és natural, com que havia estat trobada en mar i sense ningú a bord, era propietat del patró de la barca que l'havia recollida, i aquest reclamava un tant a Carpenter si la volia recuperar; però aquest no volia pagar res. Finalment, després d'un dia de pensar-ho, va acabar pagant 4.000 pessetes, que era el que li demanava l'altre.

Una altra vegada, en Pere va salvar un iot embarrancat per la força del vent, davant de Ter Vell, i el va remolcar fins al port. També aquesta vegada hi va haver problemes a l'hora de pagar. Els propietaris del iot es negaven a pagar, no tan sols el treball d'en Pere, sinó també un cap nou, en substitució del que s'havia trencat durant el salvament. Finalment, davant de la presència de l'autoritat de marina i d'altres persones, van haver de pagar.

Es tractava de 3.500 pessetes (1.500 per la corda i 2.000 per la feina).

Però, en una altra ocasió, va ésser ell el que va quedar atrapat per la tramuntana, estant a la Meda amb el seu fill Joan, i precisament amb el *Juan*. No podien tornar i la força del vent i del mar tampoc els permetia aguantar enlloc. Amb una embarcació més gran, una menorquina propietat de l'Ors, que va sortir expressament de l'Estartit, els van poder rescatar. La tramuntana, que ja s'havia emportat el seu avi, va estar a punt de fer el mateix amb ell i el seu fill.

A en Pere no se li podia atribuir cap vici, ni tant sols petit. Si bé és veritat que durant molt de temps havia estat un gran fumador, a partir dels 68 anys ho havia deixat, disciplinadament, per consell mèdic. Tampoc era jugador. Alguna vegada jugava a la manilla, però preferia veure jugar els altres que jugar ell.

Portava permanentment una boina, que només es treia per dormir a casa, en el seu llit. Si dormia a la barca o al camp, encara se l'encasquetava més, tapant-se els ulls perquè la llum no el molestés. No obstant això, darrerament, l'havien convençut perquè la canviés per un barret de palla, a fi de protegir-se millor del sol.

Anava sempre calçat amb espardenyes i a vegades amb sabatilles (fins i tot a la barca). No el vaig veure mai amb sabates.

Al final de cada temporada jo anava a pagar-li el que li devia, segons les vegades que havíem sortit. Mai va saber quantes havien estat; senzillament, no s'havia preocupat de comptar-les. El seu fill Joan sí, però no era necessari, perquè jo també n'havia portat el compte. Llavors, jo li donava sempre per sobre de la quantitat pactada, i aleshores automàticament desapareixia el somriure de la seva boca, els seus ulls s'arrodonien i la seva mirada esdevenia dura. S'havia enfadat i no volia acceptar-ho. Tan sols quan jo li deia que el que li donava de més ho donés a la Selmita perquè es comprés el que volgués, acabava accedint i la seva cara tornava a adquirir la seva expressió càlida habitual.

En Pere havia comprat la *Sílvia* l'any 1969, i el motor que portava s'engegava amb una maneta. Amb el pas dels anys a mi em feia cada vegada més angúnia anar veient en Pere agenollat donant voltes a la maneta per engegar el motor, de manera que li vaig acabar dient que me'l deixés posar en marxa a mi. Em va contestar: "Què vols dir, que no ho sé fer bé?". No em vaig donar per vençut i vaig insistir en una altra ocasió. Em va mirar amb aquells ulls blaus que tenia i em va dir: "Què vols dir, que sóc massa vell i que no serveixo?". No em vaig atrevir a insistir més.

De totes maneres, a partir de llavors, quan paràvem, deixava el motor funcionant i desembragat, per no haver de tornar-lo a posar en marxa. Aquest problema es va solucionar l'any 1978, quan va canviar el motor per un d'arrancada automàtica.

L'estiu de 1980 em vaig veure desgraciadament sorprès quan, en arribar a l'Estartit, em van fer saber que en Pere havia tingut problemes de salut i el metge li havia prohibit fer esforços i que estigués massa al sol.

El seu fill, en Joan, em va dir: "De totes maneres, com que tens el títol de patró, podràs sortir amb la barca sense el pare". Vaig mirar en Pere i li vaig preguntar: "Tu què t'estimes més, quedar-te o venir amb mi?". "Venir", em va contestar. "Doncs el teu pare vindrà amb mi", li vaig dir a en Joan. "Jo portaré la barca, ell no haurà de fer res i pararem en llocs on no hi toqui el sol". I aquell estiu ho vaig fer així.

El més curiós és que ell, que sempre m'ho havia trobat tot bé, trobava que jo era massa prudent quan tornàvem a port, perquè jo, quan ens trobàvem a la vora de l'amarratge, parava el motor i agafava els remes per entrar amb tota suavitat en el lloc destinat a la barca. Acostumat a entrar-hi ell amb el motor engegat, no entenia perquè jo el parava.

L'any següent, el 1981, l'estat d'en Pere s'havia agreujat considerablement. Havia sofert un accident circulatori cerebral i parlava amb dificultat i el seu cap no coordinava bé.

En Joan, molt amablement, em va tornar a oferir que sortís sol amb la barca. Però jo no vaig acceptar.

Perquè, per a mi sortir, amb la barca era sortir-hi amb en Pere. Sense ell, ja no era igual. I vaig preferir quedar-me en terra.

Amb la malaltia d'en Pere, pescar i agafar musclos es van acabar per a mi.

Cada dia anava a veure'l. Em coneixia perfectament i així que em veia la seva boca s'eixamplava amb un somriure i els ulls se li prisaven més encara. Estava content de veure'm allà, que em recordés d'ell, i ho demostrava.

I jo li parlava, li explicava coses, i li repetia que aviat es trobaria bé i tornàriem a sortir. Encara que sabia perfectament que això era totalment impossible i que a dintre meu tenia una gran angúnia, en veure que ni jo, ni ningú, no podíem ja fer res per a ell.

Quan aquell estiu me'n vaig anar a acomiadar, per tornar a Barcelona, sabia que no el tornaria a veure mai més.

No em vaig equivocar. Morí l'any següent, abans que jo anés a l'Estartit. Era el 21 d'agost de 1982. Ara ha fet 11 anys.

.....

He volgut escriure aquestes ratlles en recordança d'un home que em va acompanyar durant anys sobre aquest mar nostre de l'Estartit, un mar que l'havia vist créixer a ell i també a mi. Un home d'unes grans qualitats morals.

I les he volgut escriure també per deixar constància del meu agraïment per l'interès que sempre em va demostrar, vigilant-me en tot moment, no perdent-me mai de vista, mentre jo em trobava a l'aigua.

I crec que la millor manera d'acabar és dir-li:

Gràcies per tot, Pere.

Joan Eugeni Sala i Matas
setembre de 1993